

Радничке Новине

ОРГАН СРПСКЕ СОЦИЈАЛНЕ ДЕМОКРАТИЈЕ

УРЕДНИШТВО
И
АДМИНИСТРАЦИЈА
ПАЛАЗИ СЕ
У ШТАМПАРИЈИ
„ГУТЕНБЕРГ“

Број 5 пара

Изазе сваки дан

НЕ ИГРАЈМО СЕ ГЛАВОМ!

И други напад Аустријанаца на ово парче земље сузбијен је. Сузбијен је тако успешно како нико није очекивао. Али, исто тако, сузбијен је са толиким жртвама на какве би, пре тога, било ужасно и помислити. У непрекидном низу крволиптења Србије започетом још у Септембру 1912, ово је било највеће. И још честито није ни пребацио последњег аустријског војника преко границе, а победилац је већ, сав клонуо, пао на земљу....

Још траје то повраћање себи. Још се цела земља осећа као реконвалесцент после тешке, претешке болести. Још се налазимо у оном блаженом стању постепеног враћања у живот, стању у коме нам све ствари изгледају добре зато што се ми добро у себи осећамо. Због тога, нити се има довољно увиђавности за кризу у којој се, у пркос свему, стално налазимо, нити се има одлучна воља да се целом овом стању потражи сигурна и трајна лека.

Јер, и ако је отклоњена, опасност није уништена. И ако се Србија јуче извукла из једне бескрајно тешке ситуације, не значи да она још колико сутра не може запасти у другу, још тежу. Сузбили смо аустријску најезду и по други пут; али ко нам може гарантовати да се она неће јавити и трећи пут?

Баш напротив, сви знаци говоре да ће та најезда доћи и по трећи пут, да мора доћи. Ма колике жртве поднела у своје надирању на Србију, Аустрија не може од њега одустати. Овде су у питању њени врло крупни интереси, и она мора гледати да их задовољи, па ма на који начин.

У питању је њен престиж, њен углед као велике силе. Аустрија би можда и била прежалила Франца Фердинанда и његову жену; али она, ради свога угледа у очима потчињених народа, није могла допустити да се некажњено убија њен престолонаследник. Да би само очувала свој престиж, она није презала ни од тога да загази у рат са Србијом, па чак и да, изазивајући интервенцију Русије, изазове европски рат. И кад Аустрија није презала од једног ужасног и по својим последицама недогледног *рата* само да би очувала свој престиж, зар ће она, данас када је њен углед сасвим до-

веден у питање последњим поразом у Србији, зар ће она презати од жртава за један нов *напад*? Ко има смелости да учини нешто веће, за цело ће имати смелости да учини и нешто мање.

Сем тога, у питању је морал у њеној војсци, који мора бити знатно поколебан овим неочекиваним и, због маленкости Србијине, срамним поразом. И ако је рат против Србије био за Аустрију, после сарајевског атентата, *државна* нужност, трећа најезда на Србију, после слома друге, јесте за Аустрију војничка нужност. Онда је требало бранити моралну основу дуалистичке монархије; данас треба спасавати моралну основу њене војске.

Затим, у питању је однос Аустрије према неутралним државама на Балкану. Када би се црнојуга застава залепршала у Неготину и Пироту, румунски патриоти оборили би нос а аустрофилски тас претегао би у Бугарској. Газећи Србију, Аустрија би ућуткала Румунију а увукла Бугарску у аустро-немачко-турско коло. То више не би значило једним ударцем две муве, него једним ударцем *три* муве.

И најзад, у питању је веза са Турском. Пружајући, преко Србије и Бугарске, руку Турској, Аустрија би створила један непробојни гвоздени ланац према Русији, који би почео код Данцига а завршавао се хеј тамо негде код Персије.

Све ово врло добро увиђају и знају Немачка и Аустрија. Зато оне не губе никако из вида Србију, па чак ни онда када се нају и у најкритичнијој ситуацији. Шта више, могло би се донекле чак и обрнуто рећи: у колико за њих постаје критичнија ситуација, са толико више мржње и зловоље оне бацају око на Србију која им, тако мала, прави тако велике сметње и омета толике грандиозне планове. И несрећа је за нас што смо у општем европском, и политичком и у стратегијском, погледу једна тачка од велике вредности, много веће но што би је сами по себи, изоловани, имали....

И ето због тога се Аустрија опет спрема на нас. То показују сви знаци; то ено тврди и орган нашег Министарства Спољних Послова, *Журнал де Балкан*, у чланку који смо јуче навели.

Шта међутим ми радимо? како се за отпор спремамо? са чим мислимо да дочекамо нову најезду? и колико смо за ово време наше снаге увећали и наш општи положај поправили?

Имамо, додуше, нешто више неше него што смо имали уочи прошле најезде: Имамо један велики орден више, имамо једног војводу више и имамо неколико стотина честитака више.

Нажалост, то није довољно да се одбије и трећа аустријска најезда. Потребно је друго нешто и више нешто. Али о томе сутра.

НА БРЗУ РУКУ

Вредна држава

Није прошло ни пола године оћкако је почео *рај*, а српска држава већ похитала да регулише цене животињим намирницама. Наивним људима то може изгледајући као прилично доцкан; међутим, ако се ствари посматрају са једног вишег историјског гледишта и ако се усвоји мишљење енглеских политичара и војсковођа да ће данашњи *рај* бити нова Тридесетогодишња Војна, онда, да видити, овај корак српске владе и није дошао баш тако доцкан.

Додуше, најправила се због тога једна мала збрка. Гросисти су продавали ситним продавцима аршикле по баснословну цену, на коју су они, дабогме, додавали, са своје стране, још и свој профит. Данас, међутим, када су цене знатно смањене, ситни продавци морају да продају јефтине но што су кувовали. И тако, ако не страда пошрошачка публика, коју са девет десетина сачињавају пролетери и сиромаси, а оно страдају ситни продавци! Али, у сваком случају, *Његово Величанство Кайишал*, у лицу гросиста, остаје увек неприкосновен.

Није требала влада да прави ни ову забуну. Могла је она још боље и још лакше регулисати цело ово питање. Кад је већ чекала пола године, могла је причекати бар још једну годину. За то време један добар део свега би поумирао од заразе, други од зиме, трећи од глади, а четврти би се поубијао — и онда би, због знатно смањене потражње, цене животињим намирницама нагло сале. Народа, до душе, више не би било; али би господи министри, посланици, полицајци и кметови живели као бубрег у лоју....

Нова најезда на Србију

Шта мисле Бугари

У броју од 9. јануара, *Прејорек*, орган Малиновљеве партије пише ово о новој аустријској најезди:

Потврђује се да се доиста концентришу нове војске на српско-аустријској граници, ради трећег напада на Србију. Говори се да се међу њима налазе и немачки пукови. Међутим, не зна се када ће отпочети ново наступање. Ако се са њим задоци, није немогуће да дотле аустро-мадарска војска буде најурена са Карпата, да се Руси спусте у мадарску равницу и да осујете нову најезду на Србију.

Како је у Ваљевоу и околини

Једна слика ратног ужаса

(из једног писма)

ДРЖАЊЕ РУМУНИЈЕ

Како мисле Енглези

Софијски дописник чувеног енглескога листа *Тајмс* пише овако о државу Румуније:

Изгледа да је Румунија дефинитивно решена да предузме акцију у Ердељу. Почетак операција очекује се у половини фебруара.

Међутим, румунски кабинет није чинио никакав предлог Софији, да би осигурао пријатељску неутралност Бугарске.

Ово је једним делом дошло због тога што Србија упорно одбија да учини Бугарској потребне концесије у Мафедонији. Сви румунски државници желе споразум између Србије и Бугарске, али сви имају бојазан да до тога споразума неће доћи због држања Србије.

Овде у Софији надају се да ће румунски посланик у Софији, који се сад налази у Букурешту, донети собом одређене и дефинитивне предлоге Румуније. Изгледа да ће се понудити уступање Добрича и Балчика са њиховим хинтерландом.

У случају споразума са Бугарском, сигурно је да Румунија неће пропустити ову zgodну прилику да оствари свој идеал.

Други разлог због кога Румунија оклева јесте у томе што незна намере Италије. Румунија, као мала сила, разуме се противна је дугом трајању рата, који би имао за резултат потпуно истрпљивање њених снага. Последње румунске манифестације у корист Ита-

